

Aan de gemeenteraad  
Cc College  
Cc Pers

DATUM 16 oktober 2019  
ZAAKNUMMER 584776  
BEHANDELD DOOR Frances van Kooten / Aernoud Rijntjes  
TELEFOON (035) 629 2364 en 2402  
UW KENMERK  
BIJLAGEN -  
BETREFT Gevolgen PAS uitspraak projecten in Hilversum

Geachte dames en heren,

Op 29 mei 2019 deed de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State twee belangrijke uitspraken (verder: de uitspraak) over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Uitspraak is in de media uitvoerig aan de orde geweest. In deze brief informeren wij u wat de gevolgen in Hilversum kunnen zijn.

De Afdeling bestuursrechtspraak oordeelde dat het PAS niet als basis mag worden gebruikt voor toestemming voor activiteiten die extra<sup>1</sup> stikstofuitstoot veroorzaken die neerslaat op locaties in de zogenoemde Natura 2000-gebieden<sup>2</sup>. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de uitbreiding van een veehouderij, de aanleg van een nieuwe weg of het bouwen van woningen.

Op basis van het PAS werd vooruitlopend op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor beschermde natuurgebieden, alvast toestemming gegeven voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor die gebieden. Zo'n toestemming vooraf mag niet op grond van de Europese Habitatrichtlijn. Die eist namelijk dat vooraf *vast moet staan* dat de geplande maatregelen *daadwerkelijk* resultaat hebben.

Opzet van het PAS was enerzijds het behoud en, waar nodig, het herstel van de in het PAS opgenomen Natura 2000-gebieden om zo op landelijk niveau een 'gunstige staat van instandhouding' te bereiken en anderzijds het mogelijk maken van economische ontwikkelingen die stikstofuitstoot veroorzaken op deze gebieden. De in het PAS opgenomen gebiedsspecifieke herstel- en bronmaatregelen moesten zorgen voor verbetering van de draagkracht van de natuur en voor het opvangen van de negatieve effecten van stikstofdepositie. De daarmee gepaard gaande voorziene daling van de stikstofuitstoot kon deels worden ingezet als depositie- en ontwikkelingsruimte waarmee (economische) ontwikkelingen mogelijk konden worden gemaakt.

Doordat het PAS niet meer gebruikt mag worden als basis voor toestemmingverlening voor activiteiten die kunnen leiden tot een toename van de stikstofuitstoot, is het een stuk ingewikkelder geworden om ruimtelijke ontwikkelingen in en in de buurt van Natura 2000-gebieden mogelijk te maken en te realiseren.

De uitspraken hebben gevolgen<sup>3</sup> voor projecten en het verlenen van omgevingsvergunningen voor bouwen door heel Nederland, dus ook in Hilversum.

---

<sup>1</sup> Met extra wordt bedoeld ten opzichte van de huidige stikstofuitstoot.

<sup>2</sup> Natura 2000 is een groot Europees netwerk van beschermde natuurgebieden met als doel: behoud en herstel van de biodiversiteit in de Europese Unie.

<sup>3</sup> In de media zijn diverse artikelen verschenen daarover.

Hilversum ligt naast twee Natura 2000-gebieden: Naardermeer en Oostelijke Vechtplassen. Deze zijn gevoelig voor stikstofdepositie en de norm wordt hier op veel plekken al overschreden.

De NOS heeft een informatief filmpje gemaakt. Het schets in een paar minuten de situatie en de mogelijke gevolgen. Deze is te vinden op <https://youtu.be/3Z49O0yqPx8>.

Inmiddels heeft ook het Adviescollege Stikstofproblematiek onder leiding van de heer J.W. Remkes aanbevelingen gedaan voor de korte termijn. Het zijn aanbevelingen over hoe om te gaan met de stikstofproblematiek in Nederland. Het advies heet “Niet alles kan” en is [hier](#) te raadplegen. Het Kabinet heeft naar aanleiding van het advies een brief naar de Tweede Kamer gestuurd (4 oktober 2019) waarin een aantal maatregelen staan. In de brief staat o.a. dat geïnvesteerd wordt in direct natuurherstel, ingezet wordt op een drempelwaarde voor stikstofdepositie zodat het proces voor het verlenen van toestemming voor (kleine) activiteiten en projecten weer in gang kan worden gezet en toestemmingverlening op gang wordt gebracht via intern salderen en extern salderen onder voorwaarden (de provincie Noord Holland heeft daarvoor op 9 oktober 2019 nieuwe [beleidsregels](#) bekendgemaakt). De komende periode worden deze maatregelen verder uitgewerkt. Zo is het bijvoorbeeld de bedoeling dat eind dit jaar meer duidelijkheid wordt gegeven over de systematiek van een drempelwaarde voor stikstofdepositie; een belangrijke maatregel dus voor de voortgang van met name kleine (bouw)plannen.

Zonder het PAS kan op dit moment alleen nog toestemming worden verkregen voor activiteiten die extra stikstof ‘produceren’ (en neerslaat op locaties in Natura 2000-gebieden) als wordt voldaan aan de Wet natuurbescherming. En dat betekent dat voor die activiteiten een natuurvergunning nodig is.

Om te beginnen moet worden bepaald of een activiteit mogelijk (significante) effecten veroorzaakt op de Natura 2000-gebieden. Als er uitstoot is, hoe klein ook, is een natuurvergunning nodig. Het bevoegd gezag voor het verlenen van die vergunning is de provincie (gedeputeerde staten).

Met het PAS was geen vergunning nodig als sprake was van minder dan 0,05 mol depositie per hectare per jaar<sup>4</sup>. Deposities tussen de 0,05 en 1 mol/ha/jr moesten in principe worden gemeld. Was sprake van toename van stikstofdepositie van meer dan 1 mol dan moest een vergunning worden gevraagd bij de provincie.

Nu het PAS er niet meer is, moet bij elke toename een vergunning worden gevraagd, zelfs als sprake is van een toename van stikstof met maar 0,01 mol/ha/jr.

Is een vergunning nodig dan kan deze alleen worden verleend als bijvoorbeeld elders (op dezelfde hectare als die van de toename van) stikstofuitstoot wordt ‘ingeleverd’ (het zogenoemde extern salderen). Een natuurvergunning kan ook worden verkregen als ‘uitstootverminderende’ maatregelen worden toegepast (het zogenoemde intern salderen). Dus als maatregelen er voor zorgen dat er per saldo geen sprake is van een toename van stikstof in de lucht.

In sommige gevallen kan een natuurvergunning mogelijk worden gemaakt door andere mitigerende maatregelen te treffen om de gevolgen van de toename van stikstofdepositie tegen te gaan. Dat moet dan uit een ecologische beoordeling blijken. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan aanvullend beheer. De kans dat hier succesvol een beroep op wordt gedaan, neemt toe naarmate de stikstofneerslag kleiner en van kortere duur is (al is dat al lastig genoeg).

Bij grote ‘belangrijke’ projecten kan de zogeheten ‘ADC-toets’ mogelijk een oplossing bieden voor vergunningverlening. Er moet dan worden aangetoond dat er geen alternatieven zijn (A), dat er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang (D) en dat er eerst voldoende compenserende maatregelen worden getroffen (C). Het aantonen van met name die dwingende reden van groot openbaar belang is niet zo makkelijk.

### **AERIUS Calculator**

Om te kunnen beoordelen of een activiteit een stikstoftoename veroorzaakt in een Natura 2000-gebied, heeft het rijk de [AERIUS Calculator](#) (2015) ontwikkeld. Door de uitspraken van Raad van State moest deze rekentool AERIUS worden aangepast. Dat is op 16 september jl, gebeurd.

In principe kan dus, als voldoende duidelijk is wat het project omhelst, worden berekend wat de stikstoftoename van dat project of plan is.

---

<sup>4</sup> Mol is de eenheid waarmee de depositie wordt uitgedrukt.

In de 'bijsluiter' wordt echter een aantal beperkingen aangegeven van de calculator. In bepaalde situaties kan de berekening leiden tot een over- of onderschatting van de deposities. Een van de beperkingen is de aanwezigheid van grotere gebouwen in de buurt van een emissiebron (een schoorsteen bijvoorbeeld), waardoor de uitstoot van stikstof anders kan reageren (uitwaaien). Deze beperking geldt alleen als een project binnen een afstand van 3 km van het Natura 2000-gebied wordt gerealiseerd. In dat geval biedt de AERIUS Calculator mogelijk een verkeerd beeld van de uitstoot. Voor die berekeningen is een uitgebreide calculator nodig. Verwacht wordt dat deze uitgebreide AERIUS Calculator in het eerste kwartaal 2020 in gebruik genomen kan worden.

### **Gevolgen voor Hilversum**

Zoals aangegeven, heeft de uitspraak mogelijk gevolgen voor projecten (activiteiten) in Hilversum (o.a. voor Stationsgebied, ontwikkelingen in Spoorzone, Crailo, Monnikenberg en Arenapark). Maar ook voor kleinere projecten kunnen er gevolgen zijn. Een en ander is in eerste instantie afhankelijk van de mate van (extra) uitstoot van stikstof dat neerslaat op locaties in de Natura 2000-gebieden. Wat de mate van uitstoot van een project is, moet per project in beeld worden gebracht. En daarvoor is gedetailleerde informatie over het project nodig.

Laat het duidelijk zijn, het college wil net als u<sup>5</sup> meer duidelijkheid over de exacte gevolgen, maar die is nu nog niet precies te geven. Daarbij is bijvoorbeeld ook van belang welke (korte termijn) (bron)maatregelen daadwerkelijk zullen worden genomen of voor welk systeem van een drempelwaarde voor stikstofdepositie wordt gekozen, zoals door het Kabinet zeer recent is aangekondigd.

### **Regio**

Het probleem stikstof wordt ook door de regio Gooi en Vechtstreek opgepakt. De regio laat onderzoeken welke maatregelen er getroffen kunnen worden om de hoeveelheid stikstof naar beneden te krijgen. Daarbij wordt inzichtelijk gemaakt welke maatregelen genomen zouden kunnen worden om de stikstofdepositie naar een aanvaardbaar niveau te krijgen. Heel concreet zou bijvoorbeeld de invoering van 80 km/u op de A1 en de A27 een positief effect kunnen hebben. Hoeveel dat oplevert moet uitgezocht worden. Meer informatie is [hier](#) te vinden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,  
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

---

<sup>5</sup> Over de stikstofproblematiek zijn artikel 41 vragen gesteld door de fractie van de PvdA.